

I

—Clota!... Un martell!...

El fàmul va donar-se pressa a obeir. El director s'estirà amunt el pantaló, perquè no fes genolleres, i enfilant-se a una cadira va rectificar la posició de dues garlandes i un plafó decoratiu.

L'operació era perfectament innecessària, però aquell home meticulós en feia més d'aquestes que de bones.

Les vuit. No quedava un domàs per a penjar ni una rajola per a treure llustre. A l'aula més gran, la que donava al carrer, neta d'escons i pupitres, s'arrengleraven tots els seients en servei actiu davant de la tarima professoral, la qual, revestida amb un cobrellit vermell i volta da d'unes poltrones manlevades al veí Teatre Olimpo,⁴ decorava la presidència.

Darrere, de balcó a balcó, hi havia un gros tapís, obra entre benedictina i xinesa del mestre de pintura, al·legoria perfectament vuitcentista, del pròcer que donava nom al col·legi.

El bon senyor baixà, parsimoniós, de la cadira i esguardà el tapís amb una expressió que significava:

—Pots dormir tranquil, benemèrit; encara queda gent del teu tremp. Jo, per exemple.

En acabat, don Damas de Trull i Portussach, director-proprietari del Colegio-Academia Rius y Taulet,⁵ a la manera de Jahvè, el setè dia, va reposar satisfet de la seva obra.

Alumnes i preceptors eren anats a Sant Pere a missa de comunió. Ell ho havia fet a punta de dia. Es trobava, per tant, sol com Robinson a l'illa imaginària. Per a adir-s'hi més, la seva solitud no era absoluta. Robinson la compartia amb un lloro i un negre. Ell es trobava assistit d'en Baldiri Clota, el famul borni i espantadís que el mateix podia servir de negre que de lloro. Era un minyó valencià, molt obligat, de rostre rebegut i clenxa llepada, amb un esguard de moltó a la seva nina única. El seu fort era rentar i planxar, fer la cuina, sargir, etc., etc., i ho feia amb delit i a la perfecció. Però aquestes indústries —que un xinès practica a Manila sense escàndol de ningú— havien arrodonit la mala fama —per bé que injusta— que el seu posat i les seves maneres li captaren per tota la rodalia.

En aquell moment la veu del director es deixà sentir, seca com una pistola automàtica:

—Baldiri!... Que ets feliç!... ¿I els bolados? ¿I els melindros? ¿Esperes potser que vagi jo per ells?

Butxaquejà i va allargar, olímpic, unes monedes al noi. Aquest les prengué esfereït i sortí escales avall amb el seu pas menudet de dansarina. El senyor de Trull s'estirà els punys, va rectificar el nus de la corbata, sota la levita cancelleresca, i es passà la destra, abotifarrada i pilosa, pel mostatxo, color sutge, de coronel retirat.

—Tot aquell que no sigui orb convindrà que *a casa* fem bé les coses.

Ho va pensar en alta veu. No era per menys. Donava bo de veure els rengles compactes de seients, heterogenis com un escamot de tropa irregular. Hi havien bu-

taques tapissades de la direcció; la *silleria* de vímets del salonet de solfeig; les banquetes de la classe de dibuix. El tres quarts de cua ocupava un lloc preferent prop de la tarima, on no l'havien enfilat en previsió que no l'aixafés. Una catifa, amb les petges de quatre generacions, es desplegava senyorívola del trespol fins a l'estrada. Tarlatana nova i vistent embolicava la lira del gas. Tot plegat un sofregit entre envelat i mes de Maria.

Tocaren les nou. D'un moment a l'altre anaven a retornar els escolars, santificats fins a les dents, amb el senyor Olaverri i companys màrtirs que els pasturaven. No trigarien així mateix en comparèixer les avançades de parents i convidats. La cerimònia havia de començar-se a les deu, amb puntualitat militar; però primer que tot calia tenir a punt el pinso per a les famílies i la beguda per als oradors. I el famul no compareixia ni mort ni viu.

—Diantre de Baldiri!... —barbotejà intranquil don Damas, traient-se un *remontoir*⁶ del gruix d'un formatge de bola.

Per esbravar-se va sortir al balcó. El vell mercat de Santa Caterina, allí a quatre passes, era tot enrenou i cridòria. Dones joves i dones velles, dames apetitoses i dames caduques, minyones de servei i mestresses de casa s'empenyien i es propinaven cops de colzes, de faisó inversemblant, per porxos i parades. Venedors ambulants de tota mena mataven el cuc amb pregons pintorescos. S'oïa la trompeta del nunci i la xerrameca d'un cec; i de temps en temps s'entaulaven batusses extraparlamentàries entre les marmaneres descarades i les parroquianes llepafils. De

tot en tenia la culpa el sol, un sol tropical que, no content amb excitar les passions, multiplicava les mosques, les quals curaven, solícites, d'emmetzinar el que podien.

De sobte, pel carrer de Lacy,⁷ es deixà sentir un aldarull formidable. Un cor inharmònic de veus jovençanes va dominar tots els altres sorolls i la gentada evolucionà en el sentit característic de quan s'inicien corredisses. Aquelles veus proferien facècies inconvenients de les quals don Damas no en treia l'entrellat. Aleshores es donà compte que una forma humana fugia i d'altres l'em-paitaven, entremig dels grups més destriats. No hi havia dubte: un lladregot. El senyor de Trull i Portussach tingué un gest magnífic de commiseració. Mancaven mestres!... Mestres com ell! Rígid, impecable, puritans...

Però així que es captingué de la realitat es va quedar tot d'una peça. Allí no hi havia robatori ni res per l'estil. El fugitiu no era altre que Clota, que corria adelerat cap al col·legi escapolint-se d'un escamot de bordegassos culs de carrer, els quals, no satisfets amb lapidar-lo amb termes de bordell, pretenien arrebatar-li els melindros que ell mirava de protegir sota la brusa.

Don Damas esdevingué un prisma. Estava groc, vermell, blau, ataronjat i violaci. ¿No podria sortir aquell noi al carrer sense promoure incidents malagradosos? Tot el barri se les havia agafades amb ell, vet ací. Cert que en Clota era un tros estrofolari i evidentment anormal. Però el sabia tímid i prudent fins a l'exageració, a despit del seu caire efeminat i els moviments equívocs. Altrament no l'hauria tolerat *a casa*. Que el deixessin

tranquil. Bo o dolent, dret o guerxo, era un subaltern del col·legi en funcions del seu càrrec, i escometre'l equivalia a trencar el respecte a l'ombra augusta de Rius i Taulet. No ignorava don Damas que les inicials R. T. que duïen els seus deixebles a la gorra, les traduïa per «Rucs» i «Tontos» la quitxalla rondallera... Analfabetisme afrós! Estúpida ignorància! Caldria acudir a les autoritats!

¿Autoritats? Ni un municipal per remei! I la seva protesta, aguditzada pel perill que corrien el prestigi del patrici i les pessetes que havia bestret, cristallitzà en uns mots punyents i definitius:

—Déu meu! Déu meu! La societat està perduda!...

Però la societat no estava perduda del tot. Entre els rengles de badocs algú enrogia de vergonya davant l'agressió. Era una personeta insignificant. Magina, la «Rossa de mal pèl»: una venedora de musclos, curta i rabassuda.

Havia deixat el cove a terra i observava. Feta a tenir-se-les amb els pillets de l'Òstia,⁸ no comprenia l'encongiment d'aquell bonifaci. A ella haurien tingut de buscar-li raons.

Aleshores, amb la màxima desesperació de don Damas, en Clota fou acorralat i una dotzena d'urpes anaren per engrapar-lo. L'infeliç, veient-se perdut, es deixà caure de genolls, pulveritzant, en part, els bolados. Però, en aquell moment, la Magina es situà d'una revolada enmig del grup i plantà cara als desvergonyits, dient-los:

—Ganàpies!... Gamarussos!... ¿Ja podeu?...

La intrepidesa del seu acte va deixar-los enravenats. Però es referen tot seguit. El cap de colla, un cepat apre-

nent de lampista, deturà els altres amb el gest i, avançant tot sol, féu a la mossa:

—¿Tu què vols, regatxo?

Dient això ajuntà el dit gros a l'índex i ventà una dura cleca en ple rostre de la noia. Què va haver fet! Magina, encesa i traspostada, caigué amb un salt de tigre damunt del gosat i en un clucar d'ulls el tingué estabornit, esgarrinxat, fet una llàstima. Calgué que una tardana reacció dels espectadors l'hi prenguéss dels dits...

Pel carrer Més Baix començaven d'aparèixer gorretes galonejades. Tornava la fila. En veure-la es dispersaren cauts els avalotadors, i el pobre Clota, que suava tinta, es va donar pressa a arregar tot el que havia sortit indemne de la batalla. Per sort, la fressa era més que el desgavell. El xàfec d'estiu era passat.

Aleshores tingué lloc un fet extraordinari. Tres o quatre col·legials, dels més homes, varen rompre la formació i voltaren el famul interrogant-lo. Magina el veié bracejar i com la signava a ella.

I el més formós, el més ben plantat de tots aquells joves, es va atansar impulsivament a la musclaire i va dir-li:

—Nena, jo sé el que acabes de fer... Voldria premiar-te, però no tinc res meu... Tanmateix, té!...

I la va besar a totes dues galtes. Els companys d'ell aplaudiren i tots plegats es feren fonedissos escales amunt, mentre Magina es sufocava tota pel primer cop en la seva vida.

Mai ningú no l'havia besada!... I els primers llavis que es posaven damunt del seu cutis aspre i pigat eren els

d'un minyó fi, blanc i gentil com sant Miquel, patró de la Barceloneta... Magina no era sentimental ni res que s'hi assemblés, però era una dona en formació i sentia tot sovint com una mena de frisaments que es traduïen en elucubracions vagues i somnis irreal... I heus aquí que tot això prenia forma lúcida i tangible en la figura d'un bell xicot, que no podia ésser d'altre que aquell «príncep encantat» que freturen totes les noies, per molt que siguin sorrudes i musclaires...

I en la mentalitat d'aquella mossa, dura i hermètica com la closca del marisc, s'hi entreobrí una escletxa, per a donar pas a una sensació inconeguda que l'esgarriava tota, però li donava bo, molt de bo...